

Izvršni odbor Hrvatskog nogometnog saveza je temeljem članka 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima („NN“ 43/09) i članka 42. Statuta HNS (Glasnik 44/08) na sjednici održanoj 23. 10. 2009. donio

PRAVILNIK O SIGURNOSTI NA NOGOMETNIM UTAKMICAMA

UVOD

Vlada Republike Hrvatske je nakon široke rasprave u kojoj su sudjelovali predstavnici HNS-a, Udruge profesionalnih klubova I HNL, kao i predstavnici navijačkih udruga predložila Izmjene zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima koje su stupile na snagu danom prihvaćanja u Hrvatskom saboru u travnju 2009. godine (NN 43/09) .

HNS je o donešenim Izmjenama zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima izvjestio udruženja i klubove u sustavu natjecanja koje vodi, te Izmjene zakona o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima objavio u Glasniku HNS-a u broju 16 od 22. travnja 2009. godine.

Kako je obaveza HNS-a kao krovne nogometne športske udruge provoditi Zakone RH, a posebno one koji se neposredno odnose na nogometna natjecanja, tako se pristupilo donošenju **Pravilnika o sigurnosti na nogometnim utakmicama.**

HNS se usvajanjem Pravilnika o sigurnosti na nogometnim utakmicama stavlja u aktivnu poziciju u odnosu na problematiku navijanja, a posebno u odnosu na nasilje koje se pojavljuje na nogometnim utakmicama.

Ovim pravilnikom se osim problematike navijanja i nasilja u nogometu podcrtavaju područja obaveza za nogometne klubove – organizatore, te se utvrđuju i druga područja iz poslova sigurnosti na nogometnim utakmicama, kao što su :

- 1.- Zaštita terena za igru i uvjeti pod kojima se mogu uklanjati ograde tribina prema igralištu
- 2.- Područja za gledatelje - kojima se propisuje igranje utakmica na stadionima sa individualnim i numeriranim sjedalicama sa naslonima

- 3.- Ugradnja sustava videonadzora na nogometnim stadionima, te opremanje tzv. „ kontrolnih prostorija“ za službe sigurnosti
- 4.- Ugradnja uređaja za kontrolu ulaska (brojači ulaznica) na nogometnim stadionima
- 5.- Prodaja i zaštita ulaznica, te prikupljanje osobnih podataka za nositelje i korisnike ulaznica
- 6.- Sigurnosno osoblje i njihove zadaće – uključno postupci u slučaju prekida utakmice
- 7.- Vođenje evidencija o osobama kojima je izrečena mjera zabrane odlaska na športska natjecanja i sprječavanje njihovog dolaska na utakmice u vrijeme zabrane i onemogućavanje kupnje ulaznica
- 8.- Organizacija redarske službe na nogometnim utakmicama, dužnosti redarske službe i redara, te mjerila za broj redara na nogometnim utakmicama
- 9.- Suradnja sa tijelima javne vlasti i klubovima navijača
- 10.- Uvjeti za točenje alkoholnih i bezalkoholnih pića na utakmicama
- 11.- Utakmice visokog rizika i procedure proglašavanja istih, kao i postupci organizatora – klubova kod organizacije utakmica visokog rizika
- 12.- Svi drugi postupci koje nalaže Zakon o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima, te drugi zakoni RH, kao i druga područja definirana odlukama o sigurnosti UEFA i FIFA, a koja se odnose na poslove sigurnosti u pripremi i tijekom odigravanja nogometnih utakmica
- 13.- Prijelazne odredbe - nakon donošenja ovog Pravilnika klubovi su dužni prilagoditi svoje propise u roku od 6 mjeseci.

Ovim pravilnikom se posebno ističe jasna politika nulte tolerancije prema rasizmu kao najgoroj negativnosti koja se posljednjih godina pojavljivala na stadionima na kojima su se odvijala natjecanja u organizaciji HNS-a.

Sastavni dio ovoga pravilnika je UEFA-in plan od 10 točaka kojim se nalažu postupci nogometnih klubova radi sprečavanja pojava rasizma u nogometnoj obitelji – među igračima, navijačima, dužnosnicima i službenim osobama.

Jednako tako sastavni dio ovoga pravilnika su i tzv. „objave“ koje trebaju poslužiti organizatorima utakmica kao dopuna u slučajevima pojave rasizma na utakmicama i koje jasno i javno potcrtavaju postupke koje treba poduzamati.

Ovim pravilnikom HNS slijedi UEFA-u koja je svojim pismom br. 052 od 29. srpnja 2009. godine od svih svojih članica zatražila istovjetno i nedvosmisleno postupanje kada se radi o djelima kojima se na bilo koji način vrijeđa ljudsko dostojanstvo pojedinca ili grupe pojedinaca zbog boje kože, rase, vjere ili etničkog porijekla (članak 11.1 Disciplinskog pravilnika UEFA i članak 89 Disciplinskog pravilnika HNS-a).

SADRŽAJ

Uvod	2
I Opće odredbe	
1. Područje primjene.....	6
2. Svrha.....	6
3. Definicija pojmova.....	6
II Stadionska infrastruktura i mjere tehničke zaštite	
4. Osnovna načela.....	8
5. Područje izvan stadiona.....	8
6. Perimetar stadiona, ulazne rampe i kontrolne točke.....	9
7. Perimetar oko terena za igru, ulazi na teren za igru u slučaju nužde, ulazi za igrače.....	9
8. Evakuacija gledatelja sa stadiona.....	10
9. Područja za gledatelje.....	11
10. Prostorije za snage sigurnosti i televizijsko nadgledanje.....	13
11. Mjere sigurnosti za momčadi, suce i VIP osobe.....	14
12. Rasvjeta, agregat u slučaju nužde.....	15
13. Semafor i razglas.....	15
14. Telefonske instalacije.....	17
15. Sigurnost od požara.....	17
16. Prva pomoć.....	18
17. Sustav prodaje ulaznica i kontrola ulaska.....	18
III Sigurnosno osoblje i njihove zadaće	
18. Osnovno načelo.....	19
19. Povjerenik za sigurnost.....	19
20. Časnik za sigurnost.....	21
21. Redarska služba i mjerila za utvrđivanje broja redara.....	24
22. Redar.....	26
23. Grupa za vezu.....	27
IV Ulaznice	
24. Prodaja ulaznica.....	28
25. Raspodjela ulaznica.....	29
26. Podaci o nositeljima ulaznica.....	30
27. Mjere za sprječavanje krivotvorenja i preprodaje ulaznica.....	31
28. Kvote ulaznica i cijene.....	31

29	Informacije na ulaznicama.....	32
----	--------------------------------	----

V Organizacijske/operativne mjere

30.	Obveza suradnje sa tijelima javne vlasti.....	33
31.	Odnos sa klubovima navijača.....	33
32.	Strategija odvajanja gledatelja i razilaženje publike.....	35
33.	Inspekcija, provjera i čuvanje stadiona.....	35
34.	Prva pomoć za gledatelje.....	36
35.	Zaštita gostujuće momčadi.....	36
36.	Putovanje gostujućih navijača.....	36
37.	Informacije za gledatelje.....	37
38.	Otvaranje ulaza stadiona za gledatelje.....	37
39.	Postavljanje oznaka i upute o kretanju.....	38
40.	Pregledavanje i pretraživanje gledatelja.....	38
41.	Udaljavanje sa stadiona i uskraćivanje ulaza.....	39
42.	Nazočnost sigurnosnog osoblja.....	39
43.	Alkoholna i bezalkoholna pića.....	40
44.	Ograničavanje kretanja gledateljima.....	41
45.	Zadržavanje navijača na stadionu.....	41
46.	Javni prolazi.....	42
47.	Vrata i ulazi.....	42
48.	Zaštita područja za igru.....	43
49.	Ponovno emitiranje na velikim ekranima.....	43

VI Ostale sigurnosne odredbe i obaveze organizatora

50.	Politička djelovanja.....	44
51.	Provokativna djelovanja i rasizam.....	44
52.	Utakmice visokog rizika.....	45

VII ZAVRŠNE ODREDBE

53.	Dodatak.....	48
54.	Disciplinski postupci.....	48
55.	Usvajanje i stupanje na snagu.....	48
56.	Ukinuće i prijelazne odredbe.....	48

VIII Dodaci

Dodatak 1 ..UEFA-in plan od 10 točaka o rasizmu.....	49
Dodatak 2...Objave gledateljstvu u slučaju rasizma na utakmicama.....	50

I OPĆE ODREDBE

Članak 1. Područje primjene

1.- Ovaj pravilnik se primjenjuje za sva natjecanja u organizaciji HNS-a, kao i za sve utakmice koje se odigravaju na prostoru RH za koje je HNS izdao pisanu suglasnost.

2.- Njime se obuhvaćaju organizacijske mjere, kao i druge mjere kojima je za cilj osigurati red i sigurnost na stadionu prije, tijekom i nakon utakmice u odnosnom natjecanju.

3.- Ovim pravilnikom se ne isključuje primjena i obaveza provođenja svih mjera koje nalažu pozitivni propisi i zakoni u Republici Hrvatskoj, a koji se odnose na obaveze organizatora, gledateljstva i svih službenih osoba koje sudjeluju u organizaciji nogometne utakmice ili su na istoj prisutni.

Članak 2. Svrha

Ovim pravilnikom utvrđuju se sadržaji i obaveze po pitanju poslova sigurnosti organizatora nogometnih utakmica, svih sudionika takvog sportskog događaja, kao i zakonski utemeljene obaveze za ispunjenjem svih normi sigurnosti koje su organizatori nogometnih utakmica u sustavu natjecanja HNS-a dužni provesti.

Da bi se jamčila zaštita i sigurnost svakoj prisutnoj osobi na i oko stadiona - cilj ovog pravilnika je organizatora - klubove, upoznati s njihovim obvezama i odgovornostima prije, tijekom i nakon utakmice.

Članak 3. Definicija pojmova

Za svrhe ovog pravilnika, primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) **Nogometna utakmica (športsko natjecanje)**: smatra se svako pojedino natjecanje u okviru sustava športskih natjecanja uspostavljenog na temelju Zakona o športu, u kome se natječu domaći i gostujući športski klub, međunarodno natjecanje organizirano na području Republike Hrvatske, natjecanje u sustavu europskih i svjetskih športskih organizacija, natjecanje za koje postoji procjena mogućnosti izbijanja nereda i nasilja, te natjecanje u inozemstvu u kojem sudjeluje nogometni klub iz Republike Hrvatske.

(2) **Nogometni klub**: u smislu ovoga pravilnika smatra se svaka udruga ili trgovačko društvo koje sudjeluje u nogometnom natjecanju.

I OPĆE ODREDBE

- (3) **Organizatori športskog natjecanja** u smislu ovoga pravilnika jesu nogometni klubovi, županijski nogometni savezi, HNS i druge pravne ili fizičke osobe koje organiziraju športsko natjecanje.
- (4) **Redar** u smislu ovoga Pravilnika je posebno osposobljena osoba angažirana od strane organizatora radi održavanja reda i mira u i oko športskog objekta.
- (5) **Nogometni stadion - športski objekt** u smislu ovoga Pravilnika smatra se, pored športskog objekta prema odredbama Zakona o športu, i drugi zatvoreni ili otvoreni objekt koji služi obavljanju drugih djelatnosti kada se povremeno koristi za nogometno natjecanje, te prostor na kojem se ulazak i kretanje osoba uvjetuje posjedovanjem ulaznice ili posebne dozvole koju izdaje organizator natjecanja.
- (6) **Televizijski sustav zatvorenog kruga (video nadzor):** fiksne kamere – ravne i zakrivljene za nadgledanje gledatelja, prilaza i ulaza u stadion, kao i za nadziranje svih područja u i oko stadiona
- (7) **Kontrolna prostorija:** Prostorija rezervirana za osobe koje imaju ukupnu odgovornost za sveukupna pitanja zaštite i sigurnosti vezana za utakmicu.
- (8) **Sustav rasvjete za slučajeve nužde:** sustav koji osigurava da se u slučaju nestanka električne energije zadrži osvjetljenje, uključujući i sve izlaze i evakuacijske puteve, sa svrhom jamstva gledateljima njihove zaštite i sigurnosti.
- (9) **Razglas:** elektronski sustav razglasa koji je osposobljen za trenutno emitiranje jasnih poruka svim gledateljima.
- (10) **Alkoholnim pićem** u smislu ovoga Pravilnika smatra se svako piće koje sadrži alkohol u bilo kojem postotku .
- (11) **Tijela javne vlasti:** sva nacionalna ili lokalna tijela vlasti koja su odgovorni za pitanja zaštite i sigurnosti (policija, medicinske i službe prve pomoći, vatrogasne službe, putnički organi, itd.).
- (12) **Sigurnosno osoblje:** policijaci, zaštitari i redari, kao i druga tijela javne vlasti odgovorna za očuvanje javnog reda i sigurnosti na utakmici
- (13) **Službene osobe** : delegat, suci utakmice, kontrolor suđenja, povjerenik i časnici za sigurnost, predstavnici klubova i druge osobe iz rukovodstva natjecanja
Ovim Pravilnikom upotreba oblika muškog roda odnosi se jednako na ženski rod.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 4 Osnovna načela

- 1.** Obvezno je postupati u skladu s Pravilnikom o licenciranju, te ga koristiti kao referencu za HNS-ova športska natjecanja, te drugim aktima HNS-a kojima se utvrđuju kriteriji za sudjelovanje u određenom stupnju natjecanja.
- 2.** Stadion/športski objekt može biti korišten za odigravanje nogometnih utakmica samo ukoliko strukturalno i tehničko stanje stadiona ispunjava sigurnosne zahtjeve.
- 3.** Obvezno je postupati u skladu sa zakonima Republike Hrvatske, pravilnicima i administrativnim uputama za izgradnju i tehničko opremanje športskog objekta/stadiona.
- 4.** Kapacitet stadiona mora uvijek odgovarati maksimalno sigurnom kapacitetu spomenutog stadiona.
- 5.** Na stadionu nije dozvoljeno nošenje bilo kakvog oružja i/ili bilo kakvih drugih opasnih predmeta, uključujući rasističke ili agresivne natpise i lasere.

Članak 5 Područje izvan stadiona

- 1.** Pristup stadionu treba biti olakšan učinkovitom mrežom putova za privatni prijevoz i, ukoliko je moguće, prikladnim vezama do javnog prijevoza u blizini stadiona.
- 2.** Neophodno je postaviti velike natpise koji sadržavaju upute o pravcima (položaj sektora i ulaza), u neposrednoj blizini stadiona.
- 3.** Prilazi stadionu moraju biti označeni na primjereni način (na primjer: putem piktograma), kako bi vodili gledatelje do njihovih sektora, i sve rampe, ulazna i izlazna vrata moraju biti u funkciji i jednako tako jasno obilježena znakovima koji su univerzalno razumljivi.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 6 Perimeter stadiona, ulazne rampe i kontrolne točke

- 1.** Zid ili ograda može ograditi područje koje okružuje stadion. Zid ili ograda treba biti visine od najmanje 2.5 metara i ne smije omogućavati penjanje, probijanje, rušenje ili uklanjanje.
- 2.** Ulazi i izlazi samog stadiona i područje koje okružuje stadion trebaju biti dizajnirani na način da olakšavaju protok osoba i vozila unutar i izvan stadiona.
- 3.** Sva ulazna vrata moraju biti takva da se mogu brzo otvoriti ili zatvoriti bez da se uzrokuje bilo kakva opasnost. Vrata trebaju biti otporna na pritisak od velikog mnoštva ljudi. Kada su otvorena, vrata moraju biti potpuno zaštićena. Vrata također moraju imati brave otporne na vatru.
- 4.** Sva ulazna mjesta moraju biti opremljena s uređajima za pretraživanje osoba i pregledavanje predmeta te za sigurno pohranjivanje predmeta.
- 5.** Ulazne rampe i kontrolne točke mogu biti pripojene zidu perimetra koji okružuje stadion. Oni moraju biti otporni na ogroman pritisak, te biti vatrootporni.

Članak 7 Perimeter oko terena za igru, ulazi na teren za igru u slučaju nužde, ulazi za igrače

- 1.** Iako je poželjno uklanjanje svih ograda i pregrada perimetra sa nogometnih stadiona, potvrđeno je da postoje mjesta gdje ograde treba zadržati i na kojima vlasti inzistiraju .
- 2.** Teren za igru mora biti zaštićen od upadanja neovlaštenih osoba. Kako bi se spriječio neovlašteni pristup, stadioni mogu imati ogradu visine od 2.20 metara (metalnu ili ogradu od sigurnosnog stakla, itd.), prikladni jarak koji sprečava upadanje ili kombinaciju tih prepreka.
Ograda prema terenu za igru može biti uklonjena kada su ispunjene druge mjere tehničke zaštite (video nadzor), kao i organizacijske mjere (postavljanje horizontalnih barijera za sprječavanje ulaska gledatelja), te posebno utvrđeni potupci redarske službe u Planu organizacije utakmice.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

---

3. Moraju postojati ulazi na teren za igru u slučaju evakuacije. Vrata u slučaju nužde moraju biti pripojena ogradi koja okružuje teren za igru. Ukoliko su područja za gledatelje jarkom odvojena od terena za igru, mjesta za prelazak (mostovi), moraju biti osigurani u blizini vrata za slučajevne nužde. Pod uvjetom da HNS da svoje prethodno odobrenje, iznimke u odnosu na gore navedeno moguće su samo ukoliko postoji dovoljno prikladnih alternativnih izlaznih putova za gledatelje.
4. Vrata u slučaju nužde moraju biti takva da ih se može brzo i jednostavno otvoriti u smjeru terena za igru. Ona, u načelu, trebaju biti smještena u izravnoj liniji sa stepeništem tribine za gledatelje. Mjesta za slučajevne hitne evakuacije na teren za igru ne smiju biti zaklonjena reklamnim panoima ili bilo kakvim drugim predmetima. Reklamni panoi moraju biti izrađeni na takav način da ne stvaraju prepreke.
5. Izlazna vrata u slučaju nužde trebaju biti dovoljno široka. Kod izlaza se uvijek mora nalaziti redar, a vrata moraju biti otključana. Trebaju biti različite boje od okolnog područja i jasno prepoznatljiva putem brojeva ili slova na obje strane izlaza.
6. Vrata se mogu otvoriti daljinskim uređajem ili ručno. Ukoliko se vrata mogu samo ručno otvoriti, ona moraju biti otvorena od strane na kojoj se nalaze gledatelji. Ukoliko dođe do kvara sustava daljinskog upravljanja, vrata se moraju moći odmah ručno otvoriti.
7. Prilikom ulaza i izlaza sa terena za igru, kao i tijekom utakmice, igrači i službene osobe moraju biti zaštićeni od upadanja gledatelja.

Članak 8 Evakuacija gledatelja sa stadiona

1. Evakuacijski putovi moraju biti utvrđeni s lokalnim snagama sigurnosti (policija, redari, vatrogasci, prva pomoć i službe za hitne slučajevne).
2. Klub organizator športskog natjecanja mora sačiniti **plan evakuacije** koji ne smije biti stariji od godinu dana i sukladno kojem su usklađeni postupci svih službenih osoba, kao i svih službi u slučaju hitne evakuacije gledateljstva sa dijela ili cjelokupnog stadiona

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 9 Područja za gledatelje

1. Utkmice u sustavu natjecanja HNS-a – 1 i 2 HNL igraju se na stadionima sa sjedećim mjestima. Za sva druga natjecanja HNS-a, može se odobriti korištenje stajaćih mjesta za gledatelje nakon što je prethodno zatraženo odobrenje relevantnih lokalnih vlasti – utvrđen maksimalno siguran kapacitet pojedine stajaće tribine, te dobijena sigurnosna potvrda koja ne može biti starija od godinu dana za pojedini stadion.
Sljedeći su uvjeti koje stadioni moraju ispunjavati za natjecanja HNS-a :

Natjecanje	Zahtjev
3. i 4. HNL i niža natjecanja, 1/32 završnice i niža natjecanja hrvatskog nogometnog kupa - od natjecateljske godine 2012/13	Utkmice se mogu igrati pred gledateljima koji stoje. Imati gledalište sa numeriranim individualnim sjedalicama sa naslonima za leđa.
2 HNL, 1/8 i 1/16 finala Hrvatskog nogometnog kupa - od natjecateljske godine 2012/13	Utkmice se mogu igrati samo pred gledateljima koji sjede, svaki prostor za stajanje mora biti zatvoren (sjedaće klupe bilo kojeg opisa su zabranjene i smatrati će se stajaćim smještajem). Imati gledalište sa numeriranim individualnim sjedalicama sa naslonima za leđa.
1 HNL, 1/4, 1/2 i finale hrvatskog nogometnog kupa - od natjecateljske godine 2010/11	Utkmice se mogu igrati samo pred gledateljima koji sjede, svaki prostor za stajanje mora biti zatvoren (sjedaće klupe bilo kojeg opisa su zabranjene i smatrati će se stajaćim smještajem). Imati gledalište sa numeriranim individualnim sjedalicama sa naslonima za leđa.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

- 2.** Područja za gledatelje trebaju biti podijeljena na sektore i jasno označena. Sektori trebaju biti označeni na takav način da omogućuju gledateljima, a posebice snagama sigurnosti, da ih brzo prepoznaju.
- 3.** Sektori za navijačke skupine dviju suparničkih momčadi trebaju biti što je više moguće međusobno udaljeni.
Ukoliko se ne radi o zasebnim tribinama za gostujuće navijače, tada pregrade kojima se odvajaju ovi sektori od drugih područja za gledatelje trebaju biti posebice čvrste i stabilne.
Sektor za gostujuće navijače treba imati svoj vlastiti ulaz, a po mogućnosti i više njih. Put do mjesta ovog ulaza treba biti preko što manjeg mogućeg broja putova koje koriste drugi gledatelji. Do pet posto ukupnog kapaciteta stadiona mora biti stavljeno na raspolaganje isključivo gostujućim navijačima u odvojenom području stadiona.
- 4.** Sigurnosne pregrade moraju biti podignute u sektorima stadiona u kojima će se nalaziti stajaća mjesta. Pregrade između stajaćih i sjedećih područja i između različitih sektora trebaju se koristiti kako bi se spriječilo kretanje gledatelja iz jednog sektora u drugi.
- 5.** Stepenice i izlazi u slučaju nužde trebaju biti jasno označeni sa svjetlećom(žarkom) bojom.
- 6.** Treba postojati jednostavan pristup sanitarnim objektima i objektima za osvježanje u svim sektorima stadiona.
- 7.** Sjedala za gledatelje moraju biti individualna, pričvršćena (npr. za pod), odvojena jedna od drugih, oblikovana, označena brojem i izrađena od nelomljivog i nezapaljivog materijala i imati naslon minimalne visine 30 cm.
- 8.** Po svojoj prirodi, dizajnu i konstrukciji, privremene tribine su jasno namijenjene za korištenje od utakmice do utakmice i HNS ne preporučuje njihovu upotrebu. Korištenje privremenih tribina može biti razmatrano pod uvjetom da su lokalne vlasti prethodno obavile inspekciju konstrukcije te potom izdale odobrenje, na temelju čega će HNS donijeti konačnu odluku o korištenju montažne tribine.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

---

9. Svako mjesto odigravanja treba usvojiti raspored svakodnevnog održavanja. Sva šteta treba biti evidentirana i predmeti kao što su sjedala trebaju biti popravljani ili zamijenjeni prije svakog događanja. Objekti trebaju biti čišćeni, a svi opasni predmeti uklonjeni.

Članak 10 Prostorije za snage sigurnosti i televizijsko nadgledanje

1. Snagama sigurnosti i redarima moraju biti osigurane prostorije za sastanke, kao i dovoljan prostor za sva vozila koja mogu biti potrebna.
2. Za prvu pomoć i službe u slučaju hitnosti, policiju, redare i vatrogasce mora se osigurati stadionska kontrolna prostorija. Ova prostorija treba imati pogled na tribine i – pod uvjetom da je to moguće zbog dizajna stadiona – na druga područja od interesa s aspekta zaštite i sigurnosti.

Stadion mora ispunjavati sljedeći zahtjev:

Natjecanje	Zahtjev
1 HNL od natjecateljske godine 2010/11	Imati kontrolnu prostoriju koja osigurava cjelovit pregled unutrašnjosti stadiona, kao i da je opremljena uređajima za komunikaciju .
2 HNL od natjecateljske godine 2012/13	

3. Kontrolne prostorije za sigurnosne timove utvrđene u točki 2 trebaju biti, ukoliko je moguće, smještene jedna pored druge (kako bi se stvorilo središnje sigurnosno mjesto). Prostorija spikera na razglasu i kontrolna prostorija također trebaju biti smještene jedna pored druge.
4. Prostorija za zadržavanje do 20 osoba treba biti smještena u sigurnom i prikladnom području. Prostorija mora biti opremljena za pojedinačni smještaj-sjedenje rečenog broja zadržanih osoba, kao i sanitarnim uređajima i toaletima za oba spola
5. Sve ove prostorije trebaju imati jednostavan pristup.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

---

6. **Televizijski sustav zatvorenog kruga – video nadzor,**
video kamere trebaju biti postavljene unutar i izvan stadiona te u blizini ulaza. Kamere moraju imati mogućnost zumiranja i ostale tehničke karakteristike za nadzor ponašanja gledatelja. Nadzor video kamerama obavlja se iz kontrolne prostorije uz mogućnost spajanja na policijske monitore. Također je potrebno da kamere imaju mogućnost zamrzavanja slike kako bi se identificirali pojedinci.
Stadion mora ispunjavati sljedeći zahtjev:

Natjecanje	Zahtjev	Dodatni zahtjev
1 HNL od natjecateljske godine 2010/11	-Stadion opremljen i izvana i iznutra stalnim televizijskim sustavom zatvorenog kruga. -Mogućnost ispisa i pohranjivanja snimljenog zapisa ponašanja gledatelja na prostoru cijelog stadiona.	Televizijski sustav zatvorenog kruga mora imati ugrađene uređaje za izradu nepomičnih slika i imati monitore u boji u kontrolnoj prostoriji.
2 HNL od natjecateljske godine 2012/13		

Članak 11 Mjere sigurnosti za momčadi i službene osobe

1. U projektu stadiona, pristupne ceste i ulazi/izlazi za momčadi i službene osobe trebaju biti odvojeni od onih za gledatelje. Također se preporučuju posebna zaštićena područja.
2. Stavak 1 ovog članka također se primjenjuje na pristupne ceste i/ili ulaze/izlaze za sve VIP ili dodatno štićene osobe.
3. Organizatori utakmice moraju, u suradnji s lokalnim policijskim vlastima, jamčiti sigurnost momčadi sudionika i njihovih službenih osoba – kao i svih službenih osoba utakmice – tijekom njihovog cjelokupnog boravka, od dolaska do odlaska.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 12 Rasvjeta, agregat u slučaju nužde

- 1.** Za utakmice koje se igraju u vrijeme kada ne postoji dovoljno prirodnog svjetla, nužno je osvijetliti sljedeća područja:
  - Ulazi/izlazi vanjskog (i ukoliko je primjenjivo, unutarnjeg) perimetra, područja u kojima se nalaze ulazne rampe i prilazi do ulaza/izlaza kao i područja za parkiranje i putovi koji vode od javnog prijevoza do stadiona;
  - Prolazi/područja između vanjskog (i ukoliko je primjenjivo, unutarnjeg) perimetra i tribina;
  - Područja za gledatelje i medije, tribine i sektore unutar stadiona.

- 2.** U slučaju nestanka električne energije potrebno je osigurati rasvjetu uz pomoć rezervnog sustava napajanja.

Članak 13 Semafor i razglas

a) Semafor

- 1.** Ukoliko stadion ima veliki semafor, on može biti korišten prije, tijekom i nakon utakmice, pod uvjetom da se striktno poštuju relevantni pravilnici i upute.

- 2.-** Na semaforu se ne mogu ponavljati prizori koji na bilo koji način uznemiruju gledateljstvo, a posebno se ne smiju ponavljati scene nasilja ili bilo kojeg drugog oblika ponašanja kojima se grubo narušavaju prava pojedinca, grupe ili naroda/nacije.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

---

2. b) Razglas

Stadion mora imati razglas. Sljedeća područja, bilo pojedinačna ili zajednička, trebaju biti obuhvaćena prikladnim razglasom:

- Svi ulazi/izlazi, ulazne rampe i mjesta za provjeru ulaznica kao i mjesta/područja okupljanja u vanjskom/unutarnjem perimetru;
- Područje između vanjskog i unutarnjeg perimetra, uključujući sve ulaze/izlaze;
- Područja za gledatelje, podijeljena na sljedeće zone:
  - Tribine;
  - Druge sektore za gledatelje (posebice one domaćih i gostujućih navijača);
- Teren za igru.

3. Razglasom se treba osigurati da sve objave budu razgovjetne i čujne u svim uvjetima. Mora se osigurati da se putem razglasa u hitnim slučajevima poruke automatski objavljuju najjačom razinom zvuka. Sustav također mora biti opremljen prekidačem za hitne objave.

4. Razglas na stadionu mora biti osposobljen tako da ga se može jasno čuti i unutar i izvan stadiona, iznad buke publike, čak i u slučaju iznenadnog pojačanja razine buke gledatelja.

5. Objave putem razglasa moraju biti strogo neutralnog karaktera. Razglas se ne smije koristiti:

- za širenje političkih poruka;
- za podržavanje domaće momčadi;
- za bilo koji oblik diskriminacije gostujuće momčadi, gledatelja ili službenih osoba.

6. U slučaju nestanka električne energije potrebno je osigurati funkcije razglasa uz pomoć agregata

7. Policijska kontrolna prostorija treba imati mogućnost preuzimanja kontrole nad razglasom u hitnim slučajevima.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 14 Telefonske instalacije

- 1.** Kontrolni centri uprave događanja i službe sigurnosti trebaju biti opremljeni internom telefonskom mrežom.
- 2.** Interna telefonska mreža treba imati sljedeće telefonske veze:
  - Kontrolna prostorija;
  - Druge prostorije policijskih snaga, službi prve pomoći, vatrogasnih službi i redara;
  - Policijsko kontrolno mjesto;
  - Policijske prostorije za zadržavanje (ukoliko je raspoloživo);
  - Svlačionice momčadi i sudaca;
  - Ured momčadi – ukoliko je primjenjivo;
  - Ured službenih osoba utakmice.
- 3.** Također se preporučuju dodatne telefonske linije u drugim potencijalno važnim mjestima na stadionu.
- 4.** Također se preporučuje da telefonske linije iz stavka 2 ovoga članka imaju interfon sustav. U slučaju nepostojanja ovakve vrste instalacija, mora postojati sustav komunikacije putem ručnih radio uređaja .

Članak 15 Sigurnost od požara

- 1.** Vatra može predstavljati jedan od najvećih sigurnosnih rizika na stadionu. Preventivne mjere, kao što su uklanjanje izvora zapaljenja, osiguranje protupožarnih vrata i mjere predostrožnosti, posebice na mjestima gdje se pripravlja hrana, mogu uvelike smanjiti ovaj rizik.
- 2.** Moraju biti instalirani svi hidrantni priključci koje zahtijevaju mjere protupožarne zaštite i vatrogasna služba.
- 3.** Uređaji za gašenje požara također moraju biti osigurani u područjima koje odredi vatrogasna služba. Na uređajima za gašenje požara treba jasno biti naznačeno da li su oni korišteni ili trebaju biti zamijenjeni.
- 4.** Na svim utakmicama, unutarnja područja stadiona neposredno uz teren za igru, trebaju biti opremljena posudama s pijeskom i protupožarnim rukavicama.

II. STADIONSKA STRUKTURA I MJERE TEHNIČKE ZAŠTITE

Članak 16 Prva pomoć

1. Osim prostorije za doping kontrole i prostorije za pružanje liječničke pomoći igračima, zdravstvenoj službi trebaju stalno biti na raspolaganju prikladne prostorije za pružanje prve pomoći gledateljima i svakoj drugoj osobi.
2. Na svakom sektoru stadiona moraju postojati u potpunosti opremljeni objekti za pružanje prve pomoći gledateljima, a koji su odobreni od nadležnih organa lokalne vlasti.
3. Ovi objekti moraju biti jasno određeni i pristup tim objektima mora biti jasno označen.
4. Ukoliko ovakvi objekti nisu postojeći tada za utakmice visokog rizika organizator-klub domaćin mora osigurati dodatna kola hitne medicinske pomoći sa kompletnom medicinskom ekipom.

Članak 17 Sustav prodaje ulaznica i kontrola ulaska

1. Stadioni na kojima se odigravaju natjecanja 1 i 2 HNL, moraju biti opremljeni modernim sustavima prodaje ulaznica koji omogućuju prikupljanje osobnih podataka za svakog pojedinog gledatelja na utakmici. Stadion mora ispunjavati sljedeći zahtjev:

Natjecanje	Zahtjev	Dodatni zahtjev
1 HNL od natjecateljske godine 2010/11	-Sustav prodaje ulaznica mora imati mogućnost prikupljanja osobnih podataka za svaku ulaznicu domaće ili gostujuće utakmice	Brojači ulaznica moraju imati propusnu moć do 500 osoba na sat.
2 HNL od natjecateljske godine 2012/13		-Količina brojača se utvrđuje na osnovu iste propusne moći u odnosu na sjedeći kapacitet pojedinog sektora

2. Stadion mora biti opremljen modernim elektronskim sustavom kontrole ulaza – brojačima ulaznica, koji prikazuje analizu pojedinačnih podataka o broju ulazaka na stadion po sektorima i tribinama u realnom vremenu, te sprječava krivotvorenje ulaznica.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

Članak 18 Osnovno načelo

Klubovi organizatori športskog natjecanja su dužni procijeniti mogućnost izbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju i poduzeti mjere radi njihovog sprečavanja i suzbijanja.

Da bi bilo moguće ispuniti zakonske obaveze, kao i kontinuirano i kvalitetno obavljati poslove sigurnosti za HNS, udruženjima koja vode natjecanja, kao i za klubove koji sudjeluju u istima, propisuje se obaveza postavljenja sigurnosnog managementa i načina odabira sigurnosnog osoblja od strane klubova organizatora nogometnih natjecanja.

Članak 19 Povjerenik za sigurnost

- 1.** Hrvatski nogometni savez, te svako tijelo - udruženje HNS-a koje rukovodi natjecanjem 1, 2, 3 i 4 HNL, kao i svaki klub 1 i 2 HNL moraju imenovati povjerenika za sigurnost.
Ova osoba mora imati iskustva u radu s javnim vlastima i policijskim službama kao i dobro predznanje o pitanjima vezanima uz organizaciju utakmice, nadgledanje gledatelja i o svim drugim pitanjima koji se odnose na poslove sigurnosti i reda tijekom javne športske priredbe – nogometne utakmice.
Ova osoba mora ispunjavati i druge kriterije koji su opisani u Pravilniku o licenciranju klubova HNS-a.
- 2.** Povjerenik za sigurnost treba održavati kontakte s policijskim vlastima, službama za hitne slučajeve i predstavnicima navijača.
On je odgovoran za procjenjivanje i izvješćivanje saveza, udruženja i kluba o svim izvanrednim incidentima prije, tijekom ili nakon utakmice koji na bilo koji način utječu na zaštitu i sigurnost.
- 3.** Povjerenik za sigurnost je odgovoran za ocjenjivanje i rješavanje rizika te za poduzimanje mjera koje su u koordinaciji s onima koje poduzima policija, službe za hitne slučajeve, javne vlasti i svi drugi subjekti uključeni u menadžment događanja. To može uključivati sljedeće:
  - Političke tenzije na nacionalnoj, lokalnoj ili klupskoj razini;
  - Terorističke prijetnje;
  - Prijašnja neprijateljstva između klubova ili njihovih navijača;
  - Gledatelji bez ulaznica, krivotvorene ulaznice ili ulaznice dodijeljene za navijačka područja suparničke momčadi;

III SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

- Navijači koji su dobro poznati po korištenju pirotehničkih sredstava ili bilo kojih drugih opasnih predmeta, uključujući lasere;
- Mogućnost korištenja rasističkih ili agresivnih izraza, natpisa ili ponašanja.

To se najbolje može ostvariti putem pripreme pisane **prosudbe sigurnosti** za pojedine stadione. Prosudba sigurnosti ne smije biti starija od godinu dana i treba obuhvatiti niz postupaka za izbjegavanje incidenata koji mogu djelovati na sigurnost gledatelja ili poremetiti redovno stanje, kao i postupke ako do takvih incidenata dođe. Na prosudbu sigurnosti mogu značajno utjecati - struktura mjesta odigravanja, sigurnosna oprema, kontrola mnoštva i poslovi u vezi ulaznica.

U nekim slučajevima pojedini incidenti mogu zahtjevati evakuaciju mjesta odigravanja. Prosudbe sigurnosti stadiona i planovi evakuacije trebaju biti testirani i ažurirani u svjetlu takvog ishoda bilo da se radi o pražnjenju dijela stadiona ili stadiona u potpunosti.

4. Povjerenik za sigurnost HNS-a snosi odgovornost za kontinuiranu edukaciju i obučavanje svih povjerenika za sigurnost zaposlenih pri udrugama 1, 2, 3 i 4 HNL i klubovima 1. i 2. HNL .
Povjerenik za sigurnost kluba snosi odgovornost za edukaciju svog sigurnosnog osoblja koje se angažira na poslovima sigurnosti stadiona u natjecanju 1. i 2. HNL, kao i u međunarodnim natjecanjima u kojima klub sudjeluje. On će također davati upute i osmišljavati programe treniranja i edukacije redarske službe stadiona.
5. Povjerenik za sigurnost HNS-a i povjerenici za sigurnost klubova I i II HNL vode evidenciju o osobama kojima je izrečena mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima bilo na prostoru Republike Hrvatske, bilo u inozemstvu nakon što je o izrečenoj mjeri sud koji ju je izrekao pisanim putem obavijest dostavio HNS-u.
Povjerenik za sigurnost HNS-a osim vođenja evidencije o osobama kojima je izrečena mjera zabrane odlaska na športska natjecanja je dužan o izricanju i trajanju iste obavijestiti organizatora športskog natjecanja, zatim ugovornog distributera ulaznica, te klub na čije se utakmice zabrana odnosi, kao i klub navijača, a sve da bi se ispunila zakonska obaveza sprečavanja kupnje ulaznica i onemogućavanje dolaska na utakmicu osobe kojoj je mjera zabrane izrečena.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

Povjerenik za sigurnost kluba dužan je voditi istu evidenciju o izrečenim mjerama zabrane dolaska na utakmice kluba za osobe kojima je mjera uzrečena.

6. Ove podatke HNS i klub 1 i 2 HNL, kao i svaki drugi klub za čijeg je člana ili navijača izrečena mjera zabrane odlaska na športska natjecanja dužan je voditi kao pojedinačnu evidenciju u vremenu trajanja izrečene mjere, te se po završetku trajanja ista briše.
7. Povjerenik za sigurnost HNS-a će predložiti časnike za sigurnost Izvršnom odboru HNS-a, a koji će biti upućivani na utakmice visokog rizika i druge utakmice radi praćenja stanja i izvješćivanje o ukupnoj sigurnosti i zaštiti na utakmici.

Članak 20 Časnik za sigurnost

1. Izvršni odbor HNS-a na prijedlog Povjerenika za sigurnost HNS-a imenovati će četiri(4) časnika za sigurnost u trajanju mandata dvije natjecateljske sezone počev sa sezonom 2010/11.
Ove osobe moraju imati iskustva u radu s javnim vlastima i policijskim službama, kao i dobro predznanje o pitanjima vezanima uz organizaciju utakmice, nadgledanje gledatelja i o svim drugim pitanjima koji se odnose na poslove sigurnosti i reda tijekom športskog-nogometnog događanja.
Ova osoba mora ispunjavati i druge kriterije koji su opisani za povjerenika za sigurnost kluba u Pravilniku o licenciranju klubova HNS-a.
2. Časnik za sigurnost HNS-a je službena osoba koju upućuje Povjerenik za sigurnost HNS-a na utakmice visokog rizika u sustavu natjecanja 1 i 2 HNL, hrvatskog nogometnog kupa, kao i na druge utakmice za koje postoji mogućnost složene sigurnosne situacije.
Časnik za sigurnost HNS-a se upućuje na pojedinu utakmicu u cilju kontrole i nadzora poslova sigurnosti koje klub domaćin i svi sustavi sigurnosti provode prije, tijekom i nakon nogometne utakmice.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

- 3.** Zadaci časnika za sigurnost na utakmicama visokog rizika pored ostalog su:
- pri dolasku u klub koji organizira utakmicu stupiti u vezu s povjerenikom za sigurnost tog kluba
  - upoznati se sa svim elementima plana sigurnosti i programa preventivnog djelovanja prije, tijekom i poslije utakmice
  - zahtijevati dopunu plana sigurnosti ukoliko ocijeni da je to nužno za sigurnost odigravanja utakmice
  - Zahtijevati održavanje sastanka sudionika u osiguranju i upoznati se s njihovim pojedinačnim planovima za realizaciju zadataka koji su predviđeni planom osiguranja utakmice
  - Na sastanku iznijeti ocjenu predviđenih mjera i zatražiti od svakog sudionika iznošenje problema oko realizacije predviđenih sigurnosnih zadaća
  - Od povjerenika za sigurnost kluba zahtjeva potpuno provođenje mjera i otklanjanje smetnji koje mogu narušiti efikasnu organizaciju utakmice
  - S povjerenikom za sigurnost kluba i predstavnikom MUP-a RH pregledati stadion, uvjeriti se u poduzimanje mjera, uvjeriti se u funkcioniranje svih tehničkih sustava stadiona
  - Uvjeriti se da su uoči otvaranja stadiona za gledateljstvo sve snage sigurnosti (redari i zaštitari) na svojim mjestima sukladno planu, te da je stadion spreman za otvaranje
  - Da se prije početka utakmice uvjeri i u druge planom predviđene pojedinosti i zahtjeva da se plan u potpunosti provede, a u slučaju propusta traži da se isti otklone prije početka utakmice
  - Da se prije početka utakmice sastane s delegatom i sucima i upozna ih sa svojim procjenama sigurnosti stanja, te da se s njima dogovori o primjeni mjera i postupcima u slučaju nasilja i drugih negativnih pojava na stadinu
  - Tijekom utakmice održava vezu s delegatom utakmice s kojim koordinira postupke u slučaju incidenta
  - U slučaju incidenta prije, tijekom ili poslije utakmice zahtjeva od povjerenika za sigurnost kluba i predstavnika MUP-a RH poduzimanje dodatnih mjera za sprečavanje nasilja i zaštite ljudi i imovine
  - Po završetku utakmice napisati detaljno izvješće o tijeku utakmice i ponašanju svih sudionika na istoj, a posebno detaljno obraditi pitanje poslova sigurnosti, te izvješće dostaviti Povjereniku za sigurnost HNS-a. Izvješće dopuniti sa što većim brojem slika i drugih dokumenata koji mogu potvrditi aktivnost i/ili propuste organizatora

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

- 4.** Časnik za sigurnost HNS-a će na utakmici visokog rizika na kojoj je došlo do slučaja teškog incidenta osigurati postupanje službi sigurnosti na način da se zaustavi nasilje, spriječi eskalacija sukoba, te onemogući prelazak navijača u druge sektore stadiona i na teren za igru
- 5.** Pod slučajevima teških incidenata podrazumjeva se:
- stanje koje obilježava bezobzirna upotreba i bacanje pirotehničkih i drugih sredstava, a čije je unošenje na stadion zabranjeno
  - nasilje i masovne tuče koje snage sigurnosti stadiona nisu u mogućnosti spriječiti bez dovođenja dodatnih snaga
  - masovno i kontinuirano izazivanje i iskazivanje nacionalne, vjerske ili rasne mržnje
- 6.** Povjerenik za sigurnost HNS-a i/ili časnik za sigurnost HNS-a dužan je osigurati sljedeće postupanje u slučajevima težih incidenata koji su opisani u članu 20 stavak 5 :
- a) obavjestiti delegata i suca utakmice o nastanku incidenta
  - b) zatražiti od povjerenika za sigurnost domaćeg kluba da putem razglasa upozori da će doći do prekida utakmice ukoliko se incident ne zaustavi
  - c) ukoliko incident traje traži od delegata i suca utakmice da zaustave utakmicu te da sudac pozove ekipe do centra terena ili klupa za rezervne igrače(u ovisnosti što je sigurnije za ekipe)
  - d) ukoliko incident i dalje traje traži od delegata i suca utakmice da povuku ekipe u svlačionice, a klub domaćin traži da putem razglasa obavijesti gledateljstvo da će utakmica biti prekinuta
  - e) u slučaju da se incident nastavlja u kontinuitetu dulje od 15 minuta, te u dogovoru sa predstavnikom Policije koji je šef osiguranja utakmice, traži od delegata i suca utakmice da se utakmica prekine u potpunosti
- 7.** Povjerenik za sigurnost i/ili časnik za sigurnost HNS-a dužan je postupati sukladno stavku 6 ovog Pravilnika i u slučaju kada predstavnik Policije koji obnaša poslove šefa osiguranja utakmice, a sukladno Zakonu o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima članak 28 stavak 2 i 4 - zatraži da se utakmica iz sigurnosnih razloga prekine privremeno ili trajno.
Ukoliko na utakmici nema povjerenika/časnika za sigurnost HNS-a tada u slučaju nastanka incidenta postupa delegat utakmice.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

Članak 21 Redarska služba i mjerila za utvrđivanje broja redara

- 1.** Klub organizator nogometnog natjecanja, ovisno o stupnju natjecanja, vrsti športskog objekta, očekivanom broju gledatelja, te ocjeni opasnosti za izbijanje nereda i nasilja, mora na nogometnom natjecanju imati redarsku službu s dovoljnim brojem redara – muških i ženskih zaposlenika.
- 2.** Redarsku službu mogu činiti zaposlenici organizatora športskog natjecanja, redari dragovoljci, članovi klubova navijača, koji su osposobljeni za obavljanje poslova redara na športskom natjecanju.
- 3.** Organizator športskog natjecanja može za poslove redarske službe koristiti čuvare i zaštitare koji imaju odobrenje (licenciju) za obavljanje poslova privatne zaštite, a svi drugi koje organizator koristi za poslove redarske službe moraju imati ispunjene uvjete sukladno Pravilniku o osposobljavanju osoba koje obavljaju poslove redara na športskim natjecanjima koje propisuje Ministar nadležan za unutarnje poslove u RH.
- 4.** Ukoliko klub organizator odluči angažirati redare iz vanjske sigurnosne tvrtke, neophodno je zaključiti odgovarajući ugovor. Ovaj ugovor treba posebice obuhvaćati sljedeće:
  - Zadatke redarske službe;
  - Djelokrug poslova;
  - Pozicije koje treba popuniti i raspoređivanje osoblja
  - Vrijeme potrebno za obavljanje zadataka;
  - Prava i dužnosti redara u odnosu na posjetitelje stadiona;
  - Broj i profil osoblja koje treba angažirati kao i detalje o njihovom iskustvu i osobnim kvalifikacijama;
  - Organizacija timova redara, organizacijska struktura;
  - Identifikacija (odjeća) redara.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

- 5.** Mjerila za određivanje minimalnog broja redara za utakmice 1 i 2 HNL, kao i za 1/16,1/8,1/4,1/2 i finale Hrvatskog nogometnog kupa su sljedeća :
- broj redara za utakmicu je 1:150 na svakog gledatelja za kojeg se prosuđuje da će biti nazočan na utakmici do 50% popunjenosti potvrđenog kapaciteta stadiona, te 1:100 kada se pretpostavlja da će posjećenost stadiona biti veća od 50% postojećeg kapaciteta.
  - broj redara za utakmicu visokog rizika je 1:100 za sektore u kojima su gledatelji te se uz taj broj pridodaje broj ljudi zadužen za čuvanje vrata za evakuaciju prema terenu, kao i planom predviđen broj redara/zaštitara za čuvanje službenih prostorija kluba(uključno svlačionice),kao i dodatni broj redara zadužen za čuvanje terena za igru
- 6.** Za utakmice 3 i 4 lige i niža natjecanja, kao i za utakmice 1/32 finala i niža natjecanja Hrvatskog nogometnog kupa savezi/klubovi organizatori će sukladno sigurnosnim prosudbama, stadionskoj infrastrukturi, pretpostavljenom broju posjetitelja samostalno predlagati broj redara na utakmici, a posebno vodeći računa o čl. 7 Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima.
- 7.** Klub organizator športskog natjecanja dužan je na zahtjev nadležnog policijskog tijela povećati broj redara kada to tijelo procijeni da planirani broj redara ne jamči sigurnost na športskom natjecanju.
- 8.** Redarska služba mora biti organizirana u određene sektore i moguće podsektore sukladno konfiguraciji i sektorskoj podjeli stadiona.
Redarska služba mora imati jasnu zapovjednu strukturu koja će svaka osoba u zapovjednom lancu biti opremljena ručnom radio stanicom, te osiguravati da svaki redar zna koja mu je osoba nadređena.
- 9.** Ako športsko natjecanje osiguravaju i pripadnici policije najviše rangirana osoba u hijerarhiji zapovijedanja mora biti iz reda policije.
- 10.** Redari moraju na odjeći imati vidljivo istaknutu oznaku ili natpis koji označava da su pripadnici redarske službe, pri čemu redari koji su zaposlenici trgovačkih društava koje obavljaju djelatnost privatne zaštite moraju nositi odoru i iskaznicu.

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

Članak 22 Redar

1. Za obavljanje poslova sigurnosti redari na nogometnim utakmicama mogu biti osobe koje ispunjavaju uvjete sukladno odredbama Zakona o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima, kao i drugim zakonskim aktima i pravilnicima, a dužnosti su im sljedeće:
  - Obavljanje sigurnosnih provjera na ulaznim točkama vanjskog i unutarnjeg perimetra kao i svih drugih područja bez pristupa opće javnosti;
  - Zaštita ključnih područja (npr. ulazne rampe, prodajne točke, svlačionice momčadi i sudaca, prostorije i područja za VIP osobe kao i vozila tih osoba i predstavnika medija zajedno s njihovom tehničkom opremom);
  - Nadgledanje i pregled gostiju na stadionu i njihovih osobnih stvari na ulaznim točkama i unutar samog stadiona;
  - Onemogućavanje pristupa športskom objektu svakoj osobi koja ne pristane na pregled;
  - Uklanjanje, spremanje i moguće vraćanje bilo kakvih predmeta koji su zabranjeni unutar stadiona zbog pravnih ograničenja ili stadionskih propisa;
  - Osigurati da sva ulazna i izlazna mjesta, kao i putovi do izlaza u slučaju nužde ostanu prohodni;
  - Osigurati odgovarajući broj redara na ulaznim i izlaznim mjestima, kao i na izlaznim mjestima u slučaju nužde u sektorima gledatelja (posebice onih sa stajalim mjestima), od otvaranja do zatvaranja stadiona;
  - Kontrola protoka vozila i pješaka unutar granica stadiona,
  - štititi sudionike športskog natjecanja te imovinu koja se nalazi u športskom objektu,
  - utvrditi posjeduje li osoba ulaznicu ili drugu odgovarajuću ispravu izdanu od strane organizatora te spriječiti neovlašten ulazak u športski objekt,
  - utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi na športskom objektu alkoholna pića, opojnu drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja te takve predmete privremeno oduzeti
  - utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu transparente, zastave, simbole i sl. kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti i privremeno oduzeti takve predmete

III. SIGURNOSNO OSOBLJE I NJIHOVE ZADAĆE

- zabraniti pristup u športski objekt osobi koja je u alkoholiziranom stanju iznad 0,8 g/kg alkohola u krvi, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka ili pod utjecajem opojne droge, ili koja pokušava unijeti u športski objekt alkohol, opojnu drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja
- Obavještavanje policije o svim zakonski kažnjivim incidentima;
- Obavještavanje policije, službe za prvu pomoć, vatrogasne službe i sva druga tijela o svim incidentima koji mogu predstavljati opasnost za sigurnost u slučajevima kada sami nisu u mogućnosti odmah otkloniti opasnost.
- zabraniti gledateljima prijelaz iz jednog dijela športskog objekta u drugi dio
- zadržati gledatelja koji se nasilno ponaša ili drugačije remeti red i mir na športskom natjecanju i predati ga policiji
- onemogućiti gledatelje u pristupu u one dijelove športskog objekta koji nisu namijenjeni gledateljima

Članak 23 Grupa za vezu

- 1.** Organizator utakmice mora odrediti grupu za vezu koja uključuje:
  - višeg službenika koji djeluje u ime organizatora utakmice;
  - višeg predstavnika:
    - svake od odnosnog organa javne vlast (policija, hitna pomoć, vatrogasci...)
    - redarske službe-privatne zaštitarske tvrtke
    - vlasnika/uprave stadiona;
    - momčadi sudionica;
  - delegata utakmice.
  - časnika za sigurnost utakmice(ako je imenovan)
  - povjerenika za sigurnost oba kluba sudionika
- 2.** Organizator utakmice mora odrediti mjesto za sastanak u okviru stadiona gdje se grupa sastaje u ozbiljnim i hitnim slučajevima, te utvrditi način pozivanja na sastanak putem razglasa(kodirani znak).

IV ULAZNICE

Članak 24. *Prodaja ulaznica*

- 1 Prodaja ulaznica mora biti strogo kontrolirana.
- 2 Ulaznice se mogu prodavati samo uz odobrenje policije i/ili drugih nadležnih organa i uz konzultacije sa savezima ili klubovima sudionicima kada su u pitanju ulaznice za gostujuće navijače.
3. Prodaja ulaznica za utakmicu podliježe striktnoj kontroli. Ukoliko je moguće, prodaja ulaznica za utakmicu organizirat će se na način da navijačima dviju suparničkih momčadi budu dodijeljene ulaznice za različita odvojena područja stadiona.
4. Na dan utakmice koja je proglašena utakmicom **visokog rizika** nije moguća prodaja ulaznica na stadionu, već je to moguće samo negdje drugdje u mjestu odigravanja uz odobrenje policije i/ili relevantnih javnih vlasti, te u konzultaciji s gostujućim klubom. Svako ograničenje broja ulaznica koje će se prodavati po osobi mora biti utvrđeno u konzultaciji s policijom i/ili relevantnim javnim vlastima.
5. Broj ulaznica u prodaji ne može biti veći od potvrđenog i odobrenog maksimalnog sigurnog kapaciteta stadiona. Organizator utakmice treba imati potvrdu koju su izdale lokalne vlasti kojom se potvrđuje točan maksimalni sigurni kapacitet. Maksimalni sigurni kapacitet stadiona može biti revidiran i shodno tome smanjen u slučaju posebnih okolnosti. Potrebno je da se ova potvrda stalno razmatra i posebno preispituje kako bi se osiguralo da je prikladna za takva događanja. U obavljanju svojih dužnosti javne vlasti će raditi u koordinaciji s policijom, vatrogasnim i zdravstvenim službama te s predstavnicima organizatora i uprave stadiona.

IV ULAZNICE

Članak 25. *Raspodjela ulaznica*

- 1** Svaki klub sudionik kojem su ulaznice za utakmicu dodijeljene odgovoran je osigurati da se ove ulaznice raspodjeluju samo njihovim navijačima.
- 2** Kada se utakmica igra na neutralnom terenu, organizator utakmice odgovoran je osigurati da niti jedna od njegovih raspodjela ulaznica ne bude dostupna ili dodatno dodijeljena navijačima klubova sudionika u odnosu na prethodno utvrđenu raspodjelu i način distribucije.
- 3** Organizatori utakmice i savezi ili klubovi kojima su ulaznice dodijeljene zadržavaju ukupnu odgovornost ukoliko se bilo koja ulaznica nađe na crnom tržištu ili u rukama neovlaštenih pojedinaca ili agencija.
- 4** U dogovoru s policijom i/ili drugim tijelima vlasti, organizator utakmice mora osigurati da, ukoliko se to smatra potrebnim, ulaznice budu raspodjeljivane na takav način da se osigura optimalno odvajanje različitih skupina navijača, imajući na umu, za utakmicu koja se igra na neutralnom terenu, da mogu biti tri skupine gledatelja, tj. navijači svake od momčadi sudionika i loklani, neutralni navijači.
- 5** Kao dio postupaka odvajanja, navijači moraju biti obaviješteni:
  - a) o sektorima stadiona za koje im je dozvoljeno kupiti ulaznice;
  - b) da ukoliko budu pronađeni na pogrešnom sektoru, među protivničkim navijačima, mogu biti premješteni na prioritetni sektor ili udaljeni sa stadiona, već kako odluči organizator i policija i/ili drugo tijelo vlasti.
- 6** Onda kada je o strategiji odvajanja postignuta suglasnost s policijom i/ili drugim tijelima vlasti i ulaznice su prema tome distribuirane, neće biti uzeta u obzir bilo kakva razmatranja da se ova strategija izmijeni, osim ako odvajanje navijača zahtijeva da neke ulaznice budu zadržane od prodaje za određeni sektor.

IV ULAZNICE

Članak 26. Podaci o nositeljima ulaznica

- 1.** Kada se radi o utakmicama visokog rizika za utakmice u organizaciji HNS-a, kao i za gostujuće utakmice u natjecanjima FIFA/ UEFA u kojima sudjeluje „A“ reprezentacija Hrvatske – muški, te za gostujuće utakmice klubova HNS-a u natjecanjima UEFA, savez ili klubovi sudionici koji distribuiraju ulaznice moraju voditi detaljne zapise o prodaji, uključujući detaljne podatke za svakog kupca i/ili korisnika.
- 2.** Za utakmice koje se igraju u inozemstvu i ukoliko to okolnosti zahtijevaju, ulaznice se moraju osigurati samo onim navijačima koji organizatoru utakmice ili savezu ili klubu dostave svoja imena, adrese, brojeve osobnih iskaznica ili putovnica, i ukoliko je moguće, detalje putovanja za njihove odlaske i povratke, te detalje o njihovom smještaju u inozemstvu.
- 3.** Sve takve osobne informacije, kao i sve informacije koje su prikupljene o navijačima koji putuju bez ulaznice ili se vjeruje da to čine, ukoliko to bude potrebno, moraju se staviti na raspolaganje policiji.
- 4.** Kada ulaznice raspodjeljuje putničkim agencijama, odnosno druge kuće sa kojima savez/klub organizator utakmice ima ugovor, tada su savez/klubovi odgovorni osigurati da:
  - a) se ulaznice raspodjeluju samo uz dokumentirani dokaz o identitetu gledatelja kojima su ulaznice prodane;
  - b) takve putničke agencije ne prodaju ulaznice u većim količinama drugim grupama nad kojima organizator utakmice, savez ili klubovi nemaju kontrolu.
  - c) prodaja ulaznica nije uvjetovana turističkim aranžmanima kada su distributeri ulaznica turističke agencije

IV ULAZNICE

Članak 27. *Mjere za sprječavanje krivotvorenja i preprodaje ulaznica*

- 1** Organizator utakmice će, ukoliko to bude potrebno, s policijom i/li drugim tijelima vlasti razmotriti koje mjere treba poduzeti protiv prodavača ulaznica na crnom tržištu oko stadiona, naročito imajući na umu da takvi postupci mogu ugroziti strategiju odvajanja.
- 2** Takva mjera se može sastojati u ograničavanju broja ulaznica koje se prodaju po osobi, te davanja osobnih podataka pri kupnji istih.
- 3** U ulaznice za utakmicu I HNL, utakmice 1/4, 1/2 finala i finale Hrvatskog nogometnog kupa moraju biti ugrađene najsofisticiranije mjere protiv krivotvorenja od natjecateljske sezone 2010/11. U ulaznice za utakmice II HNL, utakmice 1/8 i 1/16 Hrvatskog nogometnog kupa moraju isto tako biti ugrađene mjere protiv krivotvorenja od natjecateljske sezone 2012/13. Sigurnosno osoblje na dužnosti u i okolici stadiona mora dobro poznavati ove mjere, kako bi se provela brza identifikacija krivotvorenih ulaznica . Sustav prodaje ulaznica za utakmice iz prethodnih stavaka ovog člana mora u potpunosti bit spreman za internetsku, lokalnu i prodaju ulaznica uz dostavu, te za svaku pojedinu ulaznicu imati mogućnost prikupljanja osobnih podataka bez obzira na način prodaje.
- 4** Čim organizator utakmice sazna da bi krivotvorene ulaznice mogle biti u opticaju, mora kontaktirati policiju i/ili druge organe vlasti, kako bi se dogovorila strategija za rješavanje ovog problema.

Članak 28. *Kvote ulaznica i cijene*

- 1** Odnosni klubovi organizatori moraju dogovoriti kvote ulaznica, osim ukoliko relevantne propozicije natjecanja određuju da je Administracija HNS-a/UEFA/FIFA odgovorna za donošenje odluke.
- 2** U slučaju da odvojeno područje stadiona za gostujuće navijače čini više od 5 posto ukupnog kapaciteta stadiona, sva mjesta u odvojenom području moraju biti stavljena na raspolaganje gostujućem klubu.

IV ULAZNICE

- 3** Osim ukoliko se odnosni savezi ili klubovi drugačije ne dogovore, cijena ulaznica za navijače gostujuće momčadi ne smije prelaziti cijenu ulaznica usporedive kategorije po kojoj se one prodaju navijačima domaće momčadi.

Članak 29. *Informacije na ulaznicama*

- 1** Ulaznice moraju nositelju dati sve informacije koje mogu biti potrebne, tj. naziv natjecanja, nazivi momčadi sudionica, naziv stadiona, datum i početak kao i jasnu indikaciju lokacije sjedala (sektor, red, broj sjedala).
- 2.** Dodatni podaci na ulaznicama sadrže sljedeće informacije koje moraju biti distribuirane zajedno s ulaznicom:
- a) vrijeme otvaranja stadiona;
  - b) mapu stadiona, uključujući prilazne ceste, parkinge, stanice javnog prijevoza (autobus, tramvaj, željeznica), lokacija vizualnih sektora (A, B, C, D ili već kako je pogodno);
  - c) pravila ponašanja na stadionu, uključujući zabranu unošenja alkohola i opasnih predmeta, kao i postupke za pregled gledatelja.
  - d) drugi podaci koji se traže skladno Pravilniku o licenciranju klubova HNS-a.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 30. Obveza suradnje sa tijelima javne vlasti

1. Organizator utakmice mora konzultirati odnosne organe javne vlasti kako bi se osiguralo da će se primjenjivati mjere propisane ovim pravilnikom.
2. Organizator utakmice i savezi sudionici ili klubovi moraju učiniti sve što je u njihovoj moći da:
  - a) omogućće tijelima javne vlasti, a posebno policiji podatke o organiziranim dolascima grupa navijača u gradove i mjesta odigravanja nogometnih utakmica;
  - b) spriječe, u suradnji s tijelima javne vlasti (posebno policijom i organizacijama koje se bave putovanjima) i klubovima navijača, sve poznate i potencijalne izgređnike, a posebno spriječiti osobe kojima je izrečena mjera zabrane odlaska na pojedina športska natjecanja da dođu na utakmicu.
3. Savezi ili klubovi – sudionici i organizatori utakmice moraju blisko surađivati.

Članak 31. Odnos s klubovima navijača

1. HNS i klubovi moraju jačati i poticati dobar odnos s klubovima svojih navijača, na način da:
  - a) potiču ih da razvijaju i održavaju blisku suradnju s HNS-om ili klubom.
  - b) potiču ih da imenuju redare iz redova svojih članova koji će pomagati u informiranju i upravljanju navijačima na utakmicama i pridružiti se skupinama navijača koje putuju na utakmice u gostima.
  - c) prihvate njihovo postojanje kao službeno priznatih navijača i pomažu sve njihove aktivnosti u cilju razvoja nogometne igre i poboljšanja sportske i prijateljske atmosfere na stadionima;

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

- d) daju im odgovarajući tretman u pitanjima raspodjele ulaznica;
  - e) organiziraju obilaske stadiona, sastanke s igračima i službenim osobama i ostale slične aktivnosti.
  - f) ponude pomoć kod putovanja u inozemstvo, uključujući i imenovanje osoba za kontakt u slučajevima nužde u inozemstvu;
  - g) općenito održavaju vezu s njima putem pisanih objava ili putem bilo kojeg drugog pogodnog oblika komunikacije.
- 2.** Potrebno je da klubovi traže od svojih klubova navijača da isti inzistiraju kod svih članova na standardima primjerenog ponašanja i otkazu članstvo svakoj osobi koja je sudjelovala u bilo kojem obliku huliganizma ili anti-socijalnog ponašanja.
  - 3.** Klubovi moraju inzistirati da klubovi njihovih navijača čine sve napore da osiguraju da se alkohol ne konzumira prigodom organiziranih putovanja.
  - 4.** Klubovi će poticati formiranje redarske službe iz redova navijačke skupine reprezentacije/kluba radi uspostavljanja standarda ponašanja sukladno pravilima ponašanja na stadionu, kao i radi lakše komunikacije prema svakom članu navijačke skupine, a posebno kada se radi o odlascima na gostujuće utakmice kada je komunikacija prema navijačkoj skupini najzahtjevnija.
  - 5.** Klubovi - organizatori športskog natjecanja će pozvati klubove navijača domaćega športskog kluba, a gostujući športski klub klubove svojih navijača, da zajedno razmotre mjere koje mogu poduzeti klubovi navijača radi sprječavanja nereda i nasilja prilikom športskog natjecanja, te za vrijeme putovanja na športsko natjecanje i u povratku sa športskog natjecanja.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 32. Strategija odvajanja gledatelja i razilaženje publike

1. Za utakmicu gdje se gledatelji odvajaju, strategiju odvajanja mora utvrditi organizator utakmice u suradnji sa šefom policije i/ili povjerenikom za sigurnost stadiona. Ukoliko je potrebno, ova će strategija također uključivati strategiju parkiranja za različite skupine navijača.
2. Ukoliko to okolnosti zahtijevaju, odvajanje različitih skupina gledatelja mora započeti što je moguće dalje od stadiona, kako bi se spriječilo neželjeno miješanje različitih skupina na pristupima stadionu i područjima gdje se nalaze rampe za ulaz.
3. Za različite skupine navijača moraju se osigurati odvojena parkirališta za autobuse i automobile, poželjno na različitim stranama stadiona i što je bliže njihovim sektorima.
4. Ukoliko ne postoji dovoljan broj parkirališnih mjesta za potrebe gostujućih navijača, tada u suradnji sa gradskim/lokalnim vlastima treba osigurati parkiranje van zone stadiona, te osigurati prijevoz do stadiona sredstvima javnog gradskog prijevoza.
5. Strategija razilaženja publike nakon završetka utakmice mora se raspraviti na organizacijskom sastanku na dan utakmice.

Članak 33. – *Inspekcija, provjera i čuvanje stadiona*

1. Organizator utakmice mora osigurati da se na stadionu na kojem se igra utakmica obavi detaljna inspekcija od strane nadležnih organa vlasti i izda sigurnosna potvrda.
2. Ova sigurnosna potvrda ne smije biti starija od jedne godine u odnosu na datum utakmice.
3. Organizator utakmice mora osigurati da:
  - a) je stadion čuvan od neovlaštenih upadanja tijekom odgovarajućeg razdoblja dan uoči utakmice;
  - b) učinkovito sigurnosno provjera stadiona – traženje neovlaštenih osoba ili zabranjenih predmeta / supstanci – provodi se prije nego se gledateljima dopusti ulazak u stadion.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 34. *Prva pomoć za gledatelje*

- 1.** Broj i kvalifikacije osoba zaduženih za pružanje prve pomoći gledateljima moraju biti odobreni od nadležnih organa vlasti, koji će također odrediti broj ambulatnih kola koja trebaju biti na stadionu tijekom utakmice.
- 2.** Osobe zadužene za pružanje prve pomoći moraju biti lako prepoznatljive.

Članak 35. *Zaštita gostujuće momčadi*

Organizator utakmice mora zahtijevati suradnju s lokalnom policijom kako bi se osigurala zaštita gostujuće momčadi i službenih osoba u njihovom hotelu i kada putuju na i sa treninga, te na i sa utakmice.

Članak 36. *Putovanje gostujućih navijača*

- 1.** Ukoliko se očekuje da će više od 500 navijača putovati na utakmicu u gostima, od odnosnog gostujućeg kluba se zahtijeva da imenuje odgovarajući broj redara koji će putovati i pomagati navijačima tijekom njihovih putovanja na i od mjesta odigravanja i na mjestu odigravanja utakmice, i biti veza između organa vlasti i navijača.
- 2.** Kada razlozi sigurnosti kazuju da se navijačima ne savjetuje da putuju na utakmicu u gostima, organizator utakmice i klubovi sudionici moraju učiniti sve što je moguće kako bi navijače spriječili da ne putuju.

Članak 37. *Informacije za gledatelje*

- 1** Organizator utakmice mora osigurati da gledatelji, prije utakmice putem razglasa ili bilo kojeg drugog pogodnog načina, budu obaviješteni o svim mjerama zabrane i kontrolama koje se odnose na utakmicu.

- 2** Organizator utakmice mora podsjetiti gledatelje o značaju izbjegavanja unošenja bilo kakvih zabranjenih predmeta ili supstanci u stadion, o potrebi da se ponašaju na sportski i razumno suzdržavajući način, i o potencijalnim ozbiljnim posljedicama koje bilo kakvo kršenje ovih obveza može imati za igrače i momčadi koje oni podržavaju, uključujući i prekid utakmice, pa i isključenje iz natjecanja.

Članak 38. *Otvaranje ulaza stadiona za gledatelje*

Organizator utakmice, zajedno sa šefom policije i/ili povjerenikom za sigurnost stadiona, odlučuje u koje vrijeme se trebaju otvoriti ulazi na stadion za gledatelje, a uzimajući u obzir sljedeće kriterije:

- a) očekivani broj gledatelja;

- b) očekivano vrijeme dolaska na stadion različitih skupina gledatelja;

- c) zabavni program za gledatelje na stadionu (zabavni program na terenu za igru, mogućnosti osvježenja, itd.);

- d) raspoloživi prostor izvan stadiona;

- e) mogućnost za zabavu izvan stadiona;

- f) strategija odvajanja izvan stadiona

- g) navike dolaska gledateljstva na stadion

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 39. *Postavljanje oznaka i upute o kretanju*

- 1** Rampe i ulazi ili izlazi moraju biti u funkciji i njima rukovati adekvatno osposobljeno sigurnosno osoblje.
- 2** Odgovarajuće sigurnosno osoblje mora biti na raspolaganju na svim prilazima stadionu, na rampama, i u cjelokupnoj unutrašnjosti stadiona, što je predmet diskrecijske ocjene šefa policije i/ili povjerenika za sigurnost kluba.
- 3** Dovoljan broj i odgovarajuće osposobljeni redari moraju biti na dužnosti unutar stadiona da bi osigurali da se gledatelji upućuju na svoja sjedala neometano i bez zastoja, te bez zadržavanja i pometnje.
- 4** Svo sigurnosno osoblje mora dobro poznavati strukturu stadiona i njegove postupke za red, slučajevne nužde i postupke evakuacije.

Članak 40. *Pregledavanje gledatelja*

- 1** Gledatelje će u početku pregledavati sigurnosno osoblje na ogradi vanjskog perimetra, ukoliko takva postoji, ili na vanjskom kordonu kojeg formira sigurnosno osoblje u slučaju mjesta odigravanja koja nemaju ogradu vanjskog perimetra, da bi se osiguralo da samo gledatelji s ulaznicama prilaze rampama, i obaviti će se prvi pregledi kako bi se spriječilo unošenje zabranjenih predmeta i supstanci u stadion.
- 2** Konačno pregledavanje mora obaviti sigurnosno osoblje unutar ulaza-rampi kako bi se osiguralo da:
  - a) gledatelji ulaze na pravilnom dijelu stadiona;
  - b) gledatelji ne unose u stadion nikakve predmete/supstance koji bi se mogli koristiti u činovima nasilja, ili alkohol ili pirotehnička sredstva bilo koje vrste;
  - c) prilaz je zabranjen poznatim ili potencijalnim izgrednicima, ili osobama koje su pod utjecajem alkohola ili opojnih droga.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

- 3** Pregledi i pretraživanja moraju se obavljati razumno i učinkovito, kako bi se osiguralo da se gledatelje ne pregledava više od jedanput i da sami pregledi ne dovedu do nepotrebnih zastoja ili proizvedu nepotrebne tenzije.
- 4** Pripadnik sigurnosnog osoblja istoga spola može pregledati samo gledatelja svoga spola .

Članak 41. *Udaljavanje sa stadiona i uskraćivanje ulaza*

Organizator utakmice mora surađivati s policijom i osigurati da svaka osoba kojoj je iz bilo kojeg razloga uskraćen ulazak, ili koja je udaljena sa stadiona, ne bude kasnije propuštena ili ponovno propuštena, i da ta osoba tijekom utakmice bude valjano zadržana izvan stadiona, najmanje dok se svi gledatelji ne razidu.

Članak 42. *Nazočnost sigurnosnog osoblja*

- 1.** Sigurnosno osoblje, službe prve pomoći, medicinsko osoblje i vatrogasne službe, kao i spiker(i) na razglasu moraju biti na svojim određenim pozicijama u i oko stadiona prije nego što se stadion otvori za gledatelje.
- 2.** Sigurnosno osoblje, službe prve pomoći, medicinske i vatrogasne službe, kao i spiker(i) na razglasu moraju ostati na svojim, njima dodijeljenim pozicijama u i oko stadiona za cijelo vrijeme dok je publika na stadionu i dok se ne razide, a prema uputama šefa policije ili povjerenika za sigurnost kluba organizatora nogometnog natjecanja .
- 3.** Sigurnosno osoblje, prije svega redarska služba prije i tijekom cijele utakmice je dužna provjeravati posjedovanje i ispravnost ulaznica i drugih propusnica koje je izdao organizator(akreditacije) kako bi onemogućila neovlašteni boravak bilo kojeg pojedinca u prstorima za koje nije autoriziran ili za koji ne posjeduje ulaznicu.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 43. *Alkoholna i bezalkoholna pića*

- 1.** Organizator utakmice mora osigurati da:
  - a) unutar stadiona i u njegovoj okolini nije dozvoljena prodaja ili distribucija alkohola;
  - b) bezalkoholna pića koja se prodaju i distribuiraju budu u papirnatim ili otvorenim plastičnim čašama koje se ne mogu upotrijebiti na opasan način.

- 2.** Iznimno od stavka 1 ovoga članka HNS može dopustiti prodaju i distribuciju pića sa koncentracijom do 6% alkohola za sve utakmice u natjecanjima HNS pod sljedećim uvjetima:
  - da utakmica nije proglašena utakmicom visokog rizika
  - da je prethodno dobijena suglasnost policije i drugih tijela uprave za distribuciju i točenje pića sa koncentracijom alkohola na utakmici
  - da je prodaja i distribucija alkohola ograničena i dopuštena samo osoblju koje je ovlastio klub organizator športskog natjecanja, da je sa istima sklopljen poseban ugovor, te da isto osoblje ima potrebne dozvole tijela lokalne vlasti
  - da je klub organizator zabranio posjedovanje i distribuciju alkohola u prostorijama na stadionu ili na samom stadionu od strane neovlaštenih pojedinaca
  - da je klub organizator pravilima ponašanja na stadionu i drugim klupskim i stadionskim aktima zabranio ulazak na stadion svakoj osobi koja je u alkoholiziranom stanju (koncentracija iznad 0,8 gr/kg alkohola u krvi)
  - posebno zabraniti u pravilima ponašanja i drugim aktima kluba i stadiona unos na stadion, posjedovanje i distribuciju staklenih ili plastičnih boca, limenki ili drugih zatvorenih prijenosnih spremnika koji mogu biti bačeni ili uzrokovati ozljedu.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

---

3. Da bi se omogućilo točenje i prodaja pića sa koncentracijom alkohola sva mjesta distribucije i prodaje pića na stadionu sa koncentracijom alkohola moraju biti pokrivena video-nadzorom kako je predviđeno ovim Pravilnikom za I i II HNL
4. HNS zadržava pravo da dodatno ograniči prodaju distribuciju ili konzumaciju alkohola na utakmicama uključujući vrstu pića , mjesta gdje se alkoholna pića mogu konzumirati ili može zabraniti alkohol na utakmicama ovisno o okolnostima i sigurnosnoj prosudbi za pojedinu utakmicu.

Članak 44. *Ograničavanje kretanja gledateljima*

- 1 Organizator utakmice mora poduzeti mjere kojima se osigurava da se gledatelji ne mogu kretati s jednog na drugi sektor stadiona.
- 2 Ukoliko je potrebno imati više od jedne grupe gledatelja na određenom sektoru, između njih se mora održavati razdvojenost putem nepremostivih prepreka ili ograda koje kontrolira sigurnosno osoblje, ili formiranjem «područja bez pristupa» koje mora ostati prazno i na kojem se nalaze samo pripadnici sigurnosnog osoblja.

Članak 45. *Zadržavanje navijača na stadionu*

Ukoliko šef policije ili povjerenik/časnik za sigurnost HNS-a tako odluče, iz razloga sigurnosti, skupinu navijača treba zadržati na stadionu za vrijeme dok se ostali navijači ne razidu, te se moraju poštivati sljedeća načela:

- a) Odluka da se skupina navijača zadržava na stadionu mora biti objavljena putem razglasa na jeziku odnosne navijačke skupine;
- b) Objava mora biti kratko ponovljena prije završetka utakmice;

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

- c) Organizator mora osigurati da tijekom razdoblja zadržavanja, zadržani navijači imaju pristup objektima za osvježanje i sanitarnim objektima;
- d) Ukoliko je moguće, zadržanim navijačima treba osigurati neki vid zabave (glazba, video ekran, itd.), kako bi se pomoglo da vrijeme čekanja prođe što brže i da ih se zadrži mirnima;
- e) Moraju biti redovito obavještavani koliko još dugo moraju čekati prije nego što im bude dozvoljeno da napuste stadion.

Članak 46. *Javni prolazi*

Organizator utakmice mora poduzeti mjere kojima osigurava da su svi javni prolazi, hodnici, stepenice, vrata, ulazi i putevi za nuždu prohodni i bez ikakvih smetnji koje bi mogle ugroziti slobodan protok gledatelja.

Članak 47. *Vrata i ulazi*

Organizator utakmice mora poduzeti mjere kojima osigurava da:

- a) sva vrata i ulazi na stadion, i svi ulazi koji vode od gledališnog prostora do područja za igru budu otključani za cijelo vrijeme dok se gledatelji nalaze na stadionu;
- b) uz svaka od tih vrata i ulaza mora se nalaziti posebno imenovani redar koji ih čuva i trenutno omogućuje prolaze za izlaz u slučaju evakuacije;
- c) ni pod kojim okolnostima niti jedna od ovih vrata ili ulaza ne smiju biti zaključana.

V ORGANIZACIJSKE/OPERATIVNE MJERE

Članak 48. *Zaštita područja za igru*

- 1** Organizator utakmice mora osigurati da su igrači i službene osobe utakmice zaštićeni od ometanja gledatelja u području za igru. Ovo se može postići na različite načine, na primjer, primjenom jedne ili više sljedećih mjera, ovisno o pojedinim okolnostima:
  - a) nazočnost sigurnosnog osoblja u ili u blizini područja za igru;
  - b) jarak uokolo terena za igru, a ispred tribine za gledatelje dovoljne dubine i širine;
  - c) konfiguracijom sjedećeg prostora koja smješta gledatelje u prednjim redovima na visinu iznad arene koja bi onemogućila upadanje u područje za igru - ukoliko to nije nemoguće,
  - d) nepremostiva prozirna platna ili ograde, koje se mogu postaviti ili privremeno ugraditi na način da ih se može ukloniti (ako se smatra da za određenu utakmicu njihova upotreba nije potrebna).

- 2** Bilo koji se oblik zaštite od upadanja koristi, on mora sadržavati odgovarajuće načine da gledatelji u slučajevima nužde mogu izaći na područje za igru, osim ukoliko postoji potvrđeno mišljenje organa javne vlasti da izvan tribina postoje adekvatni načini za slučajevne nužde, rezervni evakuacijski putevi i/ili bočni putevi izvan tribine, a koji se smatraju dovoljnima i korištenje područja za igru je nepotrebno za takve svrhe.

- 3** Vrsta zaštite koja je usvojena u cilju sprečavanja upadanja u teren mora biti odobrena od organa javne vlasti i ne smije predstavljati opasnost za gledatelje u slučaju panike ili evakuacije u slučajevima nužde.

Članak 49. *Ponovno emitiranje na velikim ekranima*

Organizator utakmice može prikazivati ponavljanja utakmice na velikom ekranu unutar stadiona samo ukoliko se poštuju sljedeći uvjeti:

- a) mogu se prikazivati samo kada je lopta izvan igre; tijekom odmora u poluvremenu ili tijekom odmora prije produžetaka;
- b) ne smiju sadržavati nikakve akcije koje bi izravno ili neizravno naglašavale potencijalnu pogrešku suca ili bilo koje ponašanje koje je u suprotnosti s načelima fair-playa.
- c) ne smiju sadržavati zvuk.

VI OSTALE SIGURNOSNE ODREDBE I OBAVEZE ORGANIZATORA

Članak 50. *Politička djelovanja*

Promocija ili objava, na bilo koji način, političkih poruka ili bilo kojih drugih političkih djelovanja unutar ili u neposrednoj blizini stadiona strogo je zabranjena uoči, tijekom i nakon završetka utakmice.

Članak 51. *Provokativna djelovanja i rasizam*

- 1** Organizator utakmice, zajedno sa šefom policije ili povjerenikom za sigurnost, mora spriječiti svako provokativno djelovanje gledatelja izvan ili u neposrednoj blizini stadiona (neprihvatljiva razina verbalne provokacije od strane gledatelja prema igračima ili protivničkim navijačima, rasističko ponašanje, provokativni panoi ili zastave, itd.).
- 2** Ukoliko do takvog djelovanja dođe, organizator utakmice, šef policije ili povjerenik/časnik za sigurnost mora zatražiti intervenciju putem razglasa ili ukloniti bilo kakav nedozvoljeni materijal.
- 3** Na svaki ozbiljan čin nedopuštenog ponašanja, uključujući rasističke uvrede, redari trebaju provesti svoje ovlasti te osobu koja se tako ponaša zadržati i predati policiji.
- 4** Organizator utakmice – klubovi, kao i sve službene osobe na utakmici moraju uvesti i primjenjivati Uefin Plan od 10 točaka o rasizmu (**Dodatak 1**).
- 5.** Organizator utakmice – klubovi kao i sve službene osobe na utakmici moraju provesti mjere koje nalaže UEFA svojim cirkularnim pismom broj 052/09 od 29.07.2009. godine.

Objave gledateljstvu su sastavni dio ovog pravilnika i klubovi i službene osobe su dužni postupati po istima u slučaju rasističkih ispada na nogometnim stadionima na kojima se odigravaju utakmice u sustavu natjecanja HNS-a (**Dodatak 2**).

VI OSTALE SIGURNOSNE ODREDBE I OBAVEZE ORGANIZATORA

Članak 52. *Utakmice visokog rizika*

- 1.** Sljedeći su kriteriji kojima se određuju utakmice visokog rizika za nogometne utakmice koje se odigravaju u sustavu natjecanja HNS-a:
  - a) međunarodne utakmice klubskih natjecanja po odredbama FIFA/UEFA
  - b) utakmica između reprezentacija/klubova za koje postoji povijest incidenata od strane navijača jedne ili obje momčadi
  - c) utakmica za koju se ocjenjuje da će broj navijača gostujuće momčadi biti veći od 10 % kapaciteta stadiona, odnosno ako je više od 1000 gostujućih navijača na utakmici
  - d) u slučajevima kada je procijenjeno da je interes gostujućih navijača značajnije veći od predviđenog kapaciteta sjedenja za gostujuće navijače
  - e) u slučaju kada je procijenjeno da je potvrđeni kapacitet stadiona u potpunosti rasprodan, te da će stadion biti pun bilo za međunarodnu ili domaću utakmicu
  - f) utakmica klubova za koje se zna da među njihovim klubovima navijača postoji naglašeni rivalitet
  - g) utakmice u svim stupnjevima natjecanja HNS-a za koje se pouzdano zna da će rezultatska neizvjesnost kreirati konačni poredak u prvenstvu i privući povećani broj gledatelja

- 2.** Povjerenik za sigurnost HNS-a na osnovi kriterija navedenih u prvom stavku ovog članka Pravilnika, te na osnovu prijedloga rukovoditelja/povjerenika pojedinih natjecanja HNS-a, donositi će odluku o proglašenju utakmice pojedinog natjecanja HNS-a – utakmicom visokog rizika od natjecateljske sezone 2010/2011.

- 3.** Povjerenik za sigurnost HNS-a proglasiti će utakmicu visokog rizika najmanje 15 dana prije dana odigravanja utakmice, a odluku će dostaviti nogometnoj organizaciji ili klubu 7 dana prije dana odigravanja utakmice, kao i svim odgovornim osobama. Povjerenik za sigurnost HNS-a odrediti će časnika za sigurnost utakmice i uputiti ga prema mestu odigravanja utakmice najmanje jedan dan uoči odigravanja iste.

VI OSTALE SIGURNOSNE ODREDBE I OBAVEZE ORGANIZATORA

- 4.** Sljedeće mjere ne predstavljaju konačne mjere koje će se poduzimati, ali se u potpunosti trebaju primjenjivati na utakmicama koje su proglašene utakmicama visokog rizika:
- Striktno odvajanje navijača dodjeljivanjem sektora koji nisu naznačeni na ulaznici za utakmicu (prisilno odvajanje);
  - Stvaranje i rezerviranje praznih sektora stadiona između „opasnih“ sektora za gledatelje;
  - Organiziranje posebnog sastanka sigurnosti sa svim predstavnicima snaga sigurnosti angažiranim za poslove sigurnosti na utakmici i delegatom utakmice
  - Povećanje broja redara, posebno na ulaznim i izlaznim mjestima u sektorima za gledatelje, oko terena za igru i između skupina suparničkih navijača;
  - Osigurati da stubišta u svim sektorima za gledatelje ostanu slobodna i prohodna;
  - Nadgledanje stadiona i prisutnost stalnog osiguranja na stadionu minimalno 24 sata prije utakmice;
  - Povećanje broja vozila i ekipa hitne medicinske pomoći
  - Izdati zabranu prodaje ulaznica na dan utakmice u zoni stadiona i tražiti posebno odobrenje policije i drugih tijela vlasti za prodaju ulaznica na dan utakmice, kako za domaće, tako i za gostujuće navijače
  - U posebnim slučajevima smanjiti kapacitet stadiona i organizirati zone sigurnosti neposredno uz tribine za domaću i gostujuću navijačku skupinu, naročito ako postoji povijest međusobnih rivaliteta
  - Poduzeti dodatne mjere od strane kluba organizatora za preglede stadiona i gledateljstva u cilju sprečavanja unošenja pirotehničkih sredstava i drugih predmeta pogodnih za nanošenje ozljeda ili stvaranju nereda i nasilja

VI OSTALE SIGURNOSNE ODREDBE I OBAVEZE ORGANIZATORA

- Zabraniti točenje i distribuciju alkohola na stadionima na kojima se igraju utakmice visokog rizika ukoliko je klubovima to prethodno odobreno od strane HNS-a
  - Uvesti ograničenje broja ulaznica (do četiri) pri prodaji, kao i obavezu davanja osobnih podataka pri kupnji ulaznica i stvaranje baze podataka kako za domaći klub, tako i za gostujući klub
  - Pravovremeno obavještavanje gledatelja da je utakmica visokog rizika, te da je eventualno rasprodana;
  - Određivanje redara iz gostujućeg kluba za pratnju navijača u dolasku u grad/mjesto odigravanja utakmice - na aerodrom, željezničku stanicu, luku ili autobusnu/tramvajsku stanicu i u povratku sa utakmice;
  - Zadržavanje gostujućih gledatelja na stadionu na kraju utakmice sve dok se ne može jamčiti red izvan stadiona i sigurni povratak.
- 6.** HNS može donijeti posebne i hitne mjere, upute i preporuke za utakmice visokog rizika, kao i za sve druge utakmice u sustavu svojih natjecanja.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 53. Dodatak

Dodatak ovom pravilniku čini njegov sastavni dio.

Članak 54. Disciplinski postupci

Svako kršenje ovog pravilnika podliježe odredbama Disciplinskog pravilnika HNS-a.

Članak 55. Usvajanje i stupanje na snagu

- 1** Ovaj pravilnik usvojio je Izvršni odbor HNS-a na svojoj sjednici održanoj 23. listopada 2009. godine
- 2** Pravilnik stupa na snagu osam(8) dana od dana objave u Glasniku - službenom glasilu HNS-a

Članak 56. Ukinuće i prijelazne odredbe

- 1** Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Odluku o sigurnosti na nogometnim utakmicama (izdanje 1992.).
- 2** Donošenjem Pravilnika o sigurnosti na nogometnim utakmicama i njegovim stupanjem na snagu HNS ispunjava zakonsku obavezu sukladno prijelaznim odredbama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (NN broj 117/03,71/06 i 43/09).
- 3** Klubovi su dužni prilagoditi svoje klupske propise u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.
- 4** Vlasnici ili korisnici športskih objekata opremit će svoje športske objekte - stadione u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju nereda na športskim natjecanjima, Pravilniku o sigurnosti na nogometnim utakmicama, Pravilniku o licenciranju klubova HNS-a, kao i drugim propisima kojima HNS regulira svoja natjecanja.

Broj:

Predsjednik

Vlatko Marković,s.r.

DODATAK 1: UEFA-in PLAN OD 10 TOČAKA O RASIZMU (Članak 52(4))

- 1** Davanje izjava da rasizam ili bilo koji drugi oblik diskriminacije neće biti toleriran, navođenje aktivnosti koje će biti poduzete protiv onih koji budu angažirani u rasističkom «hukanju». Izjava treba biti otisnuta u svim programima utakmica i stalno istaknuta i vidljiva oko igrališta.
- 2** Dati objave putem razglasa kojima se osuđuje rasističko «hukanje» na utakmicama.
- 3** Postaviti uvjet nositeljima godišnjih ulaznica da ne sudjeluju u rasističkim vrijeđanjima.
- 4** Poduzimati aktivnosti kojima se sprječava prodaja rasističke literature unutar i izvan stadiona.
- 5** Poduzeti disciplinske mjere protiv igrača koji su uključeni u rasistička vrijeđanja.
- 6** Kontaktirati druge saveze ili klubove da osiguraju da su razumjeli politiku saveza ili kluba o rasizmu.
- 7** Podupirati zajedničku strategiju za redare i policiju u postupanju s rasističkim vrijeđanjima.
- 8** Hitno ukloniti sve rasističke grafite oko igrališta.
- 9** Usvojiti politiku jednakih mogućnosti u svezi zapošljavanja i pružanja usluga.
- 10** Raditi sa svim ostalim skupinama i agencijama, kao što su udruženja igrača, navijača, škole, dobrovoljne organizacije, klubovi mladeži, sponzori, lokalni privrednici, policijski i drugi organi javne vlasti, razvijati proaktivne programe i činiti napredak u stvaranju svijesti o kampanjama za uklanjanje rasističkog vrijeđanja i diskriminacije.

Dodatak 2 : RASISTIČKO PONAŠANJE NA STADIONIMA – OBJAVE

Na organizacijskom sastanku prije utakmice, delegat utakmice treba provjeriti da li su objave u slučaju rasističkih incidenata pripremljene. Objave moraju biti kratke. Predlažemo da se sljedeće objave dogovore na organizacijskom sastanku u konzultaciji s HNS-ovim povjerenikom za sigurnost ili časnikom za sigurnost, relevantnim policijskim i tijelima stadionske sigurnosti i HNS-ovim delegatom utakmice:

Objava prije utakmice :

Želimo dobrodošlicu svima na našem nogometnom stadionu. Molimo sjetite se da u nogometu nema mjesta rasizmu. Uživajte u utakmici.

Prva objava :

Molimo za pozornost – Ovo je važna sigurnosna obavijest: Zbog rasističkog ponašanja gledatelja koje ometa utakmicu, sudac je upozorio da će zaustaviti utakmicu. Rasizam na nogometnim stadionima neće se tolerirati. Molimo da ne sumnjate da će utakmica biti zaustavljena, i može biti i prekinuta, ukoliko se nastavi rasističko ponašanje među gledateljima. Pomognite svima da uživaju u utakmici i recite NE RASIZMU! Hvala vam.

Druga objava

Molimo za pozornost – Ovo je važna sigurnosna obavijest: Zbog nastavka rasističkog ponašanja među gledateljima, utakmica se zaustavlja na X minuta (*5 do 10*). Momčadi će se vratiti u svoje svlačionice. Još jednom vas podsjećamo da se rasizam na nogometnim stadionima neće tolerirati. Ukoliko se nastavi s rasističkim ponašanjem među publikom, utakmica će biti prekinuta i protiv gledatelja i kluba će biti poduzete odgovarajuće disciplinske i kaznene mjere. Ponavljamo da će ova utakmica biti prekinuta ukoliko se nastavi s rasističkim ponašanjem među navijačima. Hvala vam.

Treća objava

Molimo za pozornost – Ovo je važna sigurnosna obavijest: Žalimo što vas moramo obavijestiti da je zbog nastavljenog rasističkog ponašanja među gledateljima, koje ometa utakmicu, sudac odlučio prekinuti utakmicu. Ponavljamo: ova je utakmica prekinuta. Od svih gledatelja se sada zahtijeva da mirno napuste stadion. U interesu sigurnosti, molimo sve gledatelje da polako napuštaju stadion i da slijede upute redara i sigurnosnog osoblja. Daljnje obavijesti o disciplinskim posljedicama prekida utakmice klub će u sljedećih nekoliko dana objaviti na svojim službenim Internet stranicama.